

Samfunnsviter'n

Blomstring på Blindern (4) - Untrodden (forest) Paths (18) - Økt velferd=økt konsum? (22)

- STYRET -

ANSVARLIG REDAKTØR
Hedda Bjelland

ASSISTERENDE REDAKTØR
Kaja Rygh

ØKONOMIANSVARLIG
Sjalg Jørgen Thomassen Nes

EVENTANSVARLIG
Astrid Glomstad, Selma Tangrand

SOME-ANSVARLIG
Sofia Løvø, Cathrine Kolberg

KORREKTURANSVARLIG
Tilla Eiklund, Kaja Noor Baklund
Eydis Bjøru, Charlotte Zurawski

LAYOUTANSVARLIG
Karen Bohne Friberg, Karoline Bruvik

KOMMUNIKASJONSANSVARLIG
Johanne Sortland

- BIDRAG -

FORSIDE
Eline Fejerskov

ILLUSTRATØRER
Eline Fejerskov
Julie Smedal
Pia Lykke Bøe
Sara Weider

SKRIBENTER
Alejandra Mancilla
Anna Koblizek
Cathrine Kolberg
Edvard Solli
Eydis Bjøru
Filippa Hirsch Steffens
Jo Stigen
Jonathan Weigert
Julie Noodt
Kaja Harvik Rygh
Karen Bohne Friberg
Pia Provoste
Sabina Ochoa
Selma Tangrand
Tilla Eklund

- KONTAKT -

ADRESSE
Samfunnsviter'n
Boks 1084 Blindern
OSLO

BESØKSADRESSE
Rom 238
Eilert Sundts Hus
Molte Moes Vei 31

Nummer: 1-2024
Årgang: 31
Opplag: 300
Trykk: Østfold Trykkeri

samfunnsvitern@gmail.com
instagram.com/samfunnsvitern
facebook.com/samfunnsvitern

INNHold

Tema

Blomstring på Blindern	4
Territoriene for oppblomstring	6
Vårens oppblomstring	8
I samme vase	9

Samfunn

Resonans og spørmsålet om berøring	10
Betyr folkeretten noe?	12

Kultur

Moteinterresert og designstudent: Suna Sonko	14
Kunstens rolle i samfunnsvitenskapene	16
Untrodden (forest) paths	18
Footprints	21

Meninger

Økt velstand = økt konsum?	22
Hvordan blonstre som kronisk syk i Norge?	24

Underholdning

Quiz	26
Find Five Flourishing Features	28
Refelction Row	29

LEDER

Kjære lesar,

Det er med enorm stolthet jeg presenterer vårens utgave av Samfunnsviter'n: *Oppblomstring*. Tema omfatter alt i sterk vekst og utvikling. Innholdet er variert, vakkert og viktig. Jeg håper du tar deg tiden til å lese, men også reflektere over poengene som presenteres. Oppblomstring er nemlig mer enn vårbloster på vei fra lukket knopp til full blomst: det er utfordringer som utvikler seg til konflikt, og konflikt som utvikler seg til krig; det er mennesker som klarer seg mot alle odds, og som inspirerer og motiverer. Oppblomstring er konsepter som går fra vage ideer til omfangsrike trender, fra frø til full blomst.

Verden har mye mer å by på enn det som kan erfares i løpet av ett enkelt livsløp. I en tid omgitt av unge som lever livene sine i et hastig tempo, opplever jeg at det sàs enorme mengder frø, samtidig som det ikke er tilsvarende mange bløster som blomstrer. Vestens unge har så enormt mange valgmuligheter, og i en streben etter å ta de mest optimale valg forsøker vi å teste dem alle. Likevel viser det seg at vi ikke er noe lykkeligere enn før, tvert imot er det faktisk en betydelig større andel som sliter. Kanskje er dette bevis på at vi trenger å skifte fokus, stoppe opp, kjenne etter og reflektere rundt forholdet mellom frøene og blomstene.

Jeg håper vårens utgave av Samfunnsviter'n kan være en tankevekker, og et utgangspunkt for refleksjon og samtale rundt de oppblomstrende aspekter.

Avslutningsvis ønsker jeg å uttrekke en stor takk til vårens bidragsyttere. Buketten av skribenter, illustratører og den ferske redaksjonen har gjort en uvurderlig innsats for *Oppblomstring*. Dere er rå.

God lesing!

Hedda Bjelland
Ansvarlig redaktør

Foto: Eline Fejerskov

BLOMSTRING PÅ BLINDERN

Tekst ANNA KOBLIZEK
Bachelor i estetikk, kunst og samfunn

TILLA EKLUND
Bachelor i sosiologi

Blomstre: «være i eller komme til full utvikling».

Hva betyr det å blomstre? Selv syntes vi det var vanskelig å få grep om hva dette innebar for oss. Det kan være et innmari stort og eksistensielt spørsmål, eller det kan tolkes i henseende av små ting vi gjør for å føle oss ekstra levende. Uansett tenkte vi at det hadde vært gøy å høre hva dere forbinder med blomstring; så her er en liten samling av blomstrende mennesker ute i solen en vårdag på campus.

Astrid, 22 år
Bachelor i nordisk språk,
litteratur og retorikk

Hva gjør du for å føle at du blomstrer?

– Jeg får en følelse av å blomstre når jeg gjør ting jeg liker og får til, men som jeg ikke må gjøre. De tingene jeg gjør uten krav fra andre, men som jeg bare trives med å gjøre for meg selv.

Hvor går du når du trenger å blomstre litt?

– Kanskje litt teit svar, men det er jo naturen. Jeg liker for eksempel å gå tur i Solvang kolonihager, rett ved der jeg bor, hvis jeg trenger et lite avbrekk fra eksamensskrivning eller noe sånt. Der kan jeg gå og drømme meg bort i hvilket hus jeg helst ville bodd i!

Alva, 22 år
Bachelor i nordisk språk,
litteratur og retorikk

Hva får deg til å føle at du blomstrer?

– Jeg føler at jeg blomstrer når jeg er ute i solen. Vår generelt gjør at jeg blomstrer egentlig. Også når jeg lærer noe nytt, på studiet for eksempel!

Når i hverdagen føler du at du blomstrer mest?

– På formiddagen! Da har jeg kommet meg gjennom morgenen og våknet litt.

Ottar, 25 år
Profesjonsstudium i medisin

Hva får deg til å føle at du blomstrer?

– Hmm, godt vær, venner, familie, drive med spennende ting. I de siste par årene har jeg forsøkt å spreng litt grenser for meg selv. Det å utvide min egen horisont kan man jo si at har vært del av en slags oppblomstring for min egen del.

Når var sist gang du følte at du blomstret?

– Jeg følte det virkelig forrige uke da solen plutselig kom! Og bare det å være her (Frederikkeplassen) er utrolig deilig når det er så fint vær. Det er noe gøy med våren, fordi det er en sånn kollektiv blomstring! Det liker jeg godt.

Elisa, 22 år
Bachelor i sosiologi og
kunsthistorie

Når føler du at livet ditt blomstrer?

– Oj, det er et stort spørsmål. Jeg føler nok at jeg blomstrer når jeg klarer å holde de løftene jeg gir meg selv.

Når var sist gang du følte at du blomstret?

– I helgen! Jeg fant en perfekt balanse mellom å danse og lese, så det gav meg en god følelse.

Erling, 22 år
Bachelor i musikkvitenskap

Hva får deg til å føle at du blomstrer?

– Å lage musikk! Også synes jeg jo det er hyggelig å være sosial sammen med fine folk.

Hvor går du når du trenger å blomstre litt?

– Ut! Ut i sola! Sånn som nå når jeg sitter her, da føler jeg at jeg blomstrer.

Muna, 31 år
Master i
litteraturvitenskap

Hva gir deg følelsen av å blomstre?

– Det er kanskje et litt teit svar, men det er når jeg hjelper andre egentlig.

Når var sist gang du følte at du blomstret?

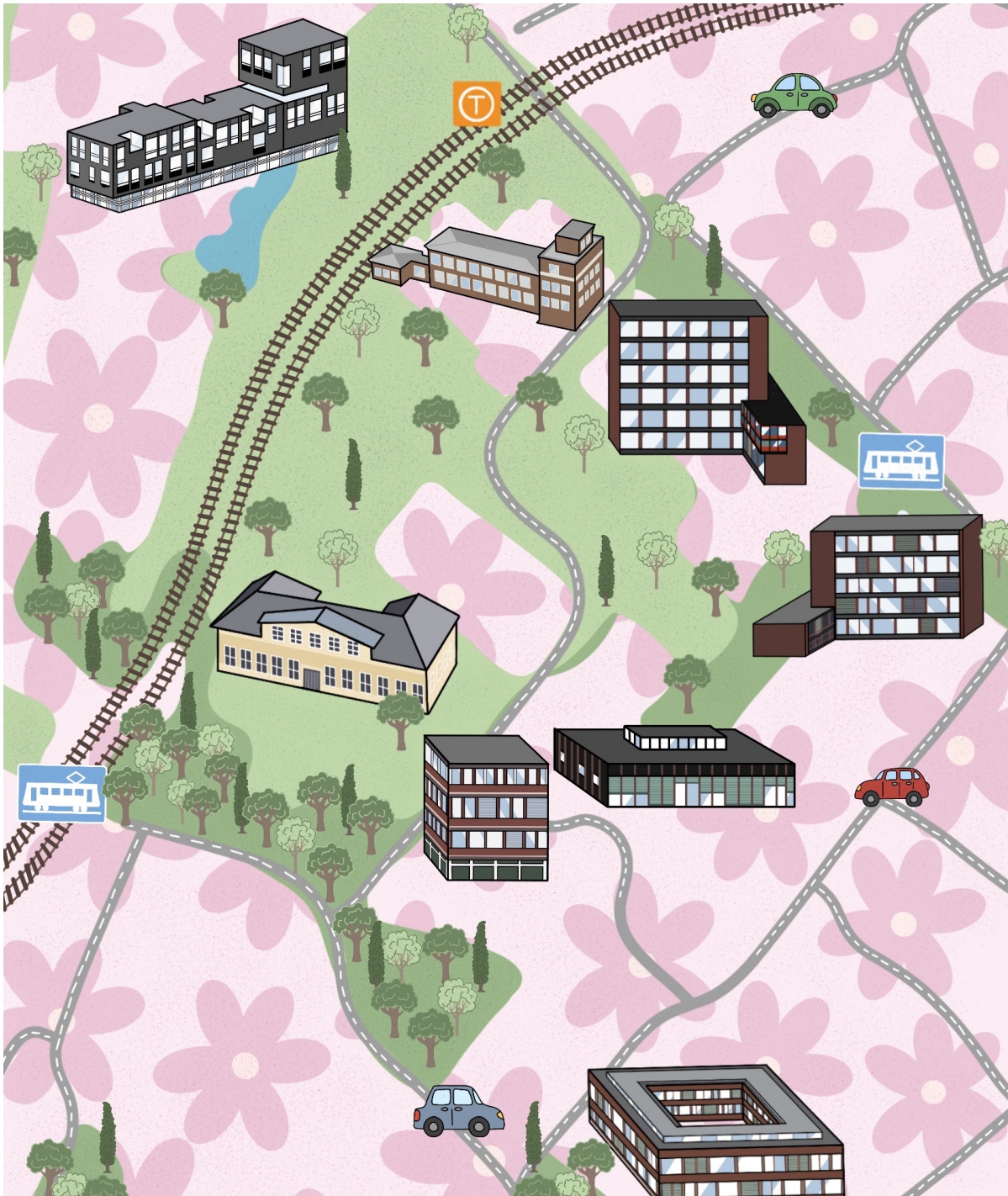
– Haha, 2021 kanskje? Da startet jeg og noen venner en organisasjon, så da hadde jeg skikkelig følelsen av å blomstre!

Agitesh, 25 år
Master i entreprenørskap

Hva får deg til å føle at du blomstrer?

– Det å hjelpe andre gir meg en god følelse, så jeg føler nok at jeg blomstrer når jeg kan bidra med noe godt i andres liv. Når jeg er sammen med kjæresten min føles det også som at jeg blomstrer. Også driver jeg med virtuell racing og er ganske høyt ranket i det faktisk, så det synes jeg er veldig gøy å drive med!

Illustrasjon: Pia Lykke Bøe

TERRITORIENE FOR OPPBLOMSTRING

Tekst

ALEJANDRA MANCILLA
Professor i filosofi, UiO

“ Kan politiske samfunn med historisk skapte
grenser hjelpe oss med å håndtere
miljøutfordringer som ikke
respekterer disse grensene? ”

TEMA

6

NO.1/2024

I Når Tro beveger fjell (2002) inviterte kunstner Francis Alÿs, sammen med Cuauhtémoc Medina og Rafael Ortega, fem hundre frivillige til å «flytte» en sanddyne ved å måke sand. Det skjedde i utkanten av Lima, Peru, og poenget var å reflektere over det Latinamerikanske samfunnet – hvor mye innsats ofte fører til lite eller ingen resultater. Jeg tror at den samme metaforen er egnet til å beskrive territoriell styring i dag, i mer generell forstand.

Én ting jeg undret over da jeg var barn var forskjellen mellom de fysiske og politiske verdenskartene; det som så ut som en eneste grønn sone på det ene, var delt i ni forskjellige stater på det andre. Selv de høyeste og mest fjerntliggende fjellene var under noens jurisdiksjon. Og havet ble delt i «eksklusive økonomiske soner», administrert av kyststatene. Da jeg valgte filosofi som min karriere, forsvant ikke denne undringen, den vokste heller: kan politiske samfunn med historisk skapte grenser hjelpe oss med å håndtere miljøutfordringer som ikke respekterer disse grensene? Er våre strenge divisjoner velegnet i en tid hvor klima, geografi og demografiske mønstre forandrer seg raskt og uforutsigbart? Kort sagt: hva er territoriene egentlig for?

Svaret for meg er at territoriene, akkurat som andre menneskeskapte politiske konsepter, er til for at vi skal leve bedre, eller for å følge utgavens tema; for at vi skal kunne blomstre. Når vi snakker om territorium, snakker vi på en veldig generell måte om et område under noens jurisdiksjon. I dag er det paradigmatiskke eksempelet statens territorium, hvor staten har rettigheter over personer, naturen (eller «naturressurser»), og over grensene. Poenget med territorielle stater er

at man skal ha regulerte områder som er ordnet av noen som setter reglene, og hvor disse reglene blir fulgt. Til gjengjeld får de som bor innenfor gitte territorium viktige varer og tjenester fra de territorielle myndighetene til å leve gode liv. Dette innebærer blant annet sikkerhet, et visst velværenivå, etablering av rettferdighet og respekt for ens menneskerettigheter. Fra dette perspektivet er det å dele (nesten) hele verden inn i adskilte enheter, der hver av dem styres av uavhengige myndigheter, den beste måten å få en ordnet planet. Realiteten er likevel en annen. Akkurat som de som måker sand i Alÿs' performance, gjør statene i dag enorm innsats, imens de oppnår svært lite. De administrerer det som egentlig burde styres som en helhet, som uavhengige enheter, og de beskytter sine politiske grenser som om disse eksisterte utenfor menneskelig forestillingsevne.

I det som følger, diskuterer jeg tre normative forutsetninger som ligger under denne tilnærming til territorium og deres funksjoner. Etter min mening forhindrer de oppblomstringen av de som bor innenfor dem (menneskelige og ikke menneskelige), men også de utenfor.

1. De territoriale myndighetene bør for det meste kontrollere og administrere territorium uavhengig av andre territorielle myndigheter. Koordinasjon mellom dem skjer bare når det er uunngåelig (merk at bør her antar at man kan, dvs at det foreligger at det faktisk er mulig å kontrollere og administrere territoriet).

2. Det politiske samfunnet bør bestå av dem som bor innenfor det gitte territoriet, og ekskluderer alle andre.

3. Territoriene bør gi visse varer og tjenester til mennesker alene, selv om disse territoriene er bebodd av både mennesker og andre vesener. Selv når territorier er ubebodde av mennesker (som Antarktis, havterritorier og den dype havbunnen), er de administrert for og av mennesker eksklusivt.

Hvorfor er disse tre forutsetninger problematiske? Nedenfor viser jeg hvordan klimaendringene (som skaper geografiske og demografiske endringer) kan hjelpe oss å svare på dette spørsmålet.

Synkende små øystater og land påvirket av ørkenspredning er gode eksempler på hvorfor det ikke stemmer å tenke at territorielle myndigheter bør (og kan) kontrollere og administrere deres territorier uten å samarbeide med andre. Det mest miljøvennlige land kan forsvinne hvis det faller på «feil side» av klimaendringene. Her spiller det nesten ingen rolle hva man gjør i territoriet; det som er relevant er at territoriet kan bli påvirket av andres handlingene eller unnlatelser av handling.

Land som er store forurensere og forbrukere viser at det andre premisset (at det politiske samfunnet kun ønskes konstituert av de som bor i territoriet) heller ikke fungerer dersom poenget med å dele land i territorier er økt rettferdighet. Vi snakker mye om hvordan alt vi gjør henger sammen, og at ikke bare hva vi gjør, men også det vi ikke gjør, påvirker vår egen og andres fremtid. Men dette er ikke reflektert i vår politisk system, hvor vi stort sett ignorerer de som lever utenfor vårt territorium, selv om våre politiske avgjørelser påvirker dem. I demokratiske teorier har dette blitt et tema i seg selv: hvordan skal man begrense politiske samfunn på en virkelig

Bilde: "Når tro beveger fjell (Lima, Peru - April 11, 2002). 2002" av Francis Alÿs i samarbeid med Cuauhtémoc Medina og Rafael Ortega (Billedokumentasjon av en arrangement).

demokratisk måte? Når det for eksempel gjelder retningslinjer om migrasjon, bør eventuelle migranter også ha en mulighet til å si deres mening eller til å stemme om dem?

Til sist, i politikk og rett er menneskene fortsatt utgangs- og slutt punkt for territoriale regler. Selv om «territorial atferd» er en ukontroversiell kategori for zoologer, anser man alt som ikke er menneskelig som kun bakgrunn eller ressurser når vi skaper retningslinjer for politiske territorier, ikke som et potensielt subjekt. «Naturen» er det stedet hvor menneskelivet skjer, og er administrert for dette formål.

Så hvordan kan ting gjøres annerledes, det vil si; til å skape territorier som egentlig bidrar til individuelle oppblomstring?

Jeg tror at vi eksplisitt bør la den metodologiske nasjonalismen gå for de første to premissene, og den metodologiske antroposentrismen for det siste premisset. Metodologiske nasjonalisme er et standpunkt som antar at staten er den standard politiske enheten, og nærmest ignorerer andre måter å organisere seg politisk. Metodologisk antroposentrisme er et standpunktet som antar at politikk, rett og etikk gjelder mennesker og mennesker alene. Når det gjelder territorium, gjør disse to metodologiske skjevhetene at man primært tenker på mennesker som organisert i stater – noe som utelukker andre tenkemåter, aktører og subjekter.

Et alternativ til metodologiske nasjonalisme (hvor landene er sett som uavhengige enheter ansvarlig for sitt folk, selv til skade for andre) er å se statens funksjon

Akkurat som de som måker sand i Alÿs' performance, gjør statene i dag enorm innsats, imens de oppnår svært lite. De administrerer det som egentlig burde styres som en helhet, som uavhengige enheter, og de beskytter sine politiske grenser som om disse eksisterte utenfor menneskelig forestillingsevne.

som nødvendigvis i sammenheng med andre. Det vil si at statene som en helhet har velferden til folk som en helhet som sin funksjon. I tillegg bør staten koordinere med andre territorielle enheter, under og over den (for eksempel mindre administrative enheter, urfolksgrupper, transnasjonale nettverk og supranasjonale organer). Målet er å ikke begrense det politiske samfunnet ut fra geografi, men avhengig av påvirkningen avgjørelsene har; alle som påvirkes på en relevant måte bør ha en rolle (dette er det filosofen Robert Goodin kaller den All Affected Interests Principle).

Når det gjelder metodologisk antroposentrisme, er det noen stater som allerede har utvidet lovverket sitt til å også inkludere naturen eller andre naturvesener som juridiske personer. Ecuador anerkjente naturen som et rettslig subjekt i grunnloven fra 2008, og New Zealand ga juridisk personlighet til en elv og en naturpark i 2014 og 2017. Begge tok inspirasjon av sine urfolks kosmologier, hvor linjen som vi i vestlige filosofi setter mellom menneskelig og ikke menneskelig natur, ikke eksisterer. Hvis disse initiativene kunne utvides til andre stater og områder, slik som de åpne hav og Antarktis, ville vår verden sett veldig annerledes ut.

Hvordan man skal representere naturen utenom staters jurisdiksjonen er et åpent og krevende spørsmål, men det er likevel ikke en grunn til å benekte muligheten. Hvem og hvor mange bør være representanter? I hvilke institusjoner? For hva slags vesener eller enheter? Hvor mye bør hver stemme veie? Og hvem bør vokte vokterne? Å svare på disse spørsmålene krever enormt med politisk kreativitet og vilje, men vi bør ta imot utfordringen heller enn å gi opp.

Ustabiliteten og uforutsigbarheten til klima, geografi og demografi i dag og framtiden kan ses som en trussel, men også som en mulighet. Det politiske rammeverket som vi har i dag er ikke et ferdig produkt, men en dynamisk prosess som har sprunget ut av en spesifikk kontekst og bør fortsette å forandre seg, slik at det kan svare til endrede omstendigheter på en god måte. Territoriene er en menneskelig skapning som gjør at vi kan leve bedre og mer fruktbare liv. Det er på tide å tenke på hvilke prinsipper og kriterier som er nyttige for å endre territoriene slik de ser ut i dag.

Annerkjennelser:
Denne essay har fått støtte fra den European Research Council (ERC) under den European Union's Horizon 2020 forskning og innovasjons programme (grant nummer No 948964, prosjekt Dynamisk Territorium). Takk Jan Mot for Francis Alÿs for å gi tillatelse til å bruke bildet av Når tro beveger fjell ”.

VÅRENS OPPBLOMSTRING

CATHRINE KOLBERG
Bachelor i sosialantroplogi

Et nytt kapittel våkner til liv, og vårens fargepalett står i stil
Fra tause netter til fuglesang, vekkes vi nok en gang
Håret flagrer i vårens varme bris
Og butikkene fylles opp med is

Bak vinterens slør åpnes et nytt kapittel av vårens eventyr
Solen titter frem og tiner bakken som lenge har vært dekket av
naturens hvite og speilende pledd
Drømmer spirer opp som linjenes knopper og vi merker endelig at
sommeren kommer

TEMA

8

NO. 1/2024

I SAMME VASE

JULIE NOODT

Lektorprogrammet i norsk

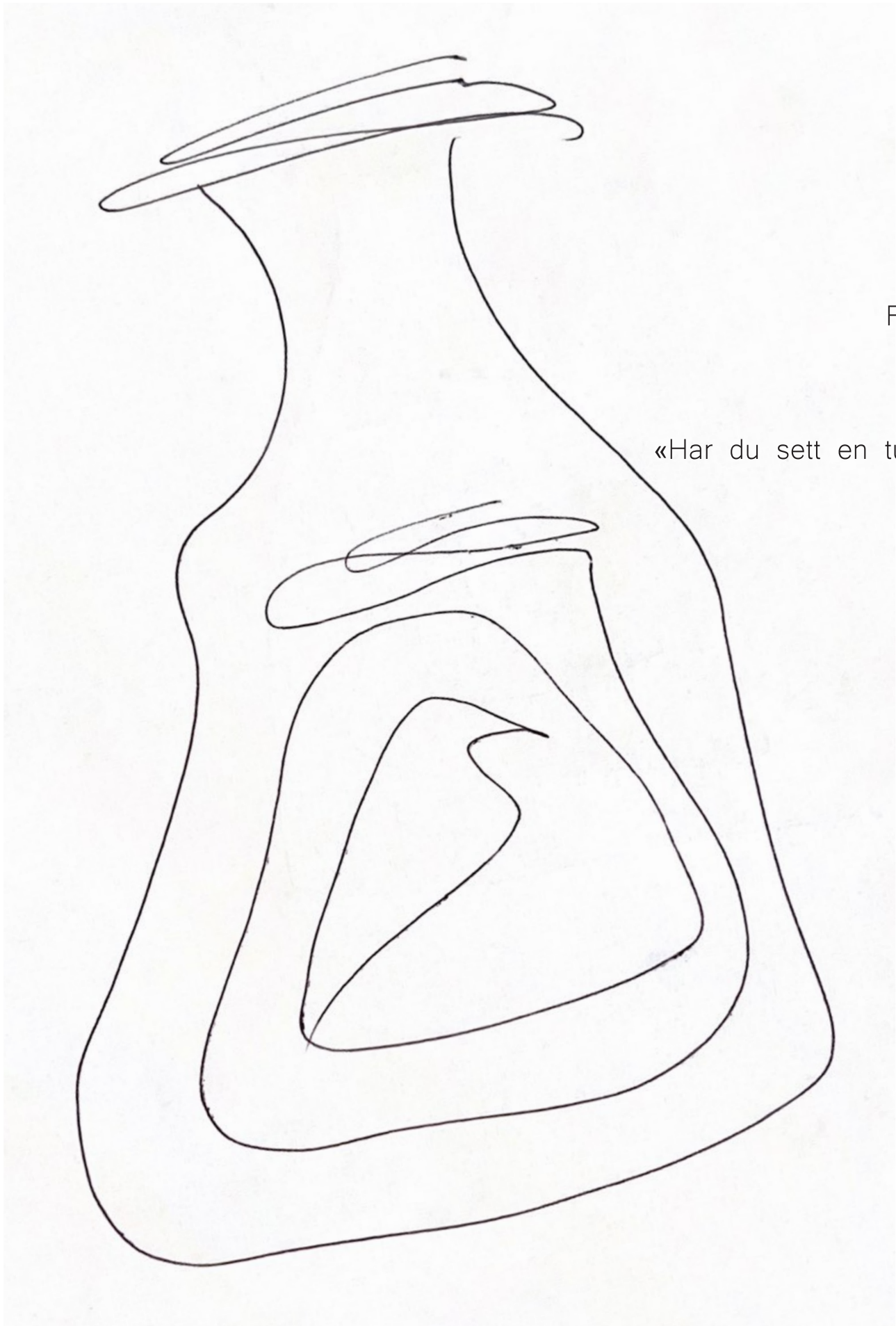
«Vet du hva du er», sier han
Jeg tenker på alt jeg vil være
Svarer nei
«En tulipan», sier han
Ja, tenker jeg
Står stille
Ser fin ut i syv dager
Henger med hodet resten av livet
Høres ut som meg, det

«Vet du hva jeg er», spør han
Jeg håper han skal si kaktus
For dem har jeg klart å ta livet av før
«Hva er du?» Spør jeg
«Jeg er en rose», sier han
«Har du sett en tulipan og en rose i samme vase før»,
fortsetter han
Jeg skjønner hva han mener

TEMA

9

NO.1/2024

Illustrasjon: Sara Weider

RESONANS OG SPØRSMÅLET OM BERØRING

Tekst

JONTAHAN WEIGERT
Bachelor i kultur og
kommunikasjon

Av og til, hvis jeg virkelig tar meg sammen, tar jeg frem nål og tråd og syr igjen diverse buksehull og manglende bukseknapper. Av og til, og ikke oftere enn det. Dette til tross for at jeg får så mye igjen for det. For det gjør min lommebok godt og ikke minst miljøet.

Videre kan jeg kjenne en følelse av tilfredsstillelse. Den er stille, og den er kortvarig, men den er der.

Kanskje man kunne sagt at det er noe som berører meg i det dette skjer. At jeg står slik i verden at jeg kjenner den virke på meg. Den tyske sosiologen Hartmut Rosa utforsker nettopp individets relasjon til verden rundt oss, til andre mennesker, steder og ting som min avrevne bukseknapp. Dette gjør han gjennom begrepet resonans som i sin betydning allerede peker på måten noe kan resonnere, berøre noe annet. Rosa skriver i boka Resonance:

"A resonant relationship is without doubt a dynamic interaction between subject and world, a relation of fluidity and contact that is processual in nature. This suggests that, even at the conceptual level, resonant relationships presuppose a kind of mutual, rhythmic oscillation, and therefore must also satisfy certain demands of synchronizati-
on."[1]

Legg merke til at det her er snakk om en gjensidig forbindelse mellom individet og verden. Resonans innebærer ikke bare muligheten til å bli rørt selv, men også evnen til å virke tilbake på omverdenen; som et musikkinstrument som igangsetter bestemte trykkbølger når den selv blir berørt. Rhythmic oscillation gir assosiasjoner til en slik vekselvirkning, der verden i ytterste konsekvens kan sies å virke gjennom meg, og jeg gjennom verden. Betrakningene til Rosa er nettopp uttrykt i et slik normativt språk. De beskriver individet som noe som åpner seg, blir berørt og berører.

"Rhythmic oscillation" gir assosiasjoner til en slik vekselvirkning, der verden i ytterste konsekvens kan sies å virke gjennom meg, og jeg gjennom verden.

Tingenes berøring

Jeg mener å kunne skjelne en slags vekselvirkning også hos meg selv. Vi snakker ofte om at vi blir berørt av historier formidlet gjennom filmer og i bøker. Jeg kan kjenne at en historie treffer meg personlig, at den berører meg og endrer meg. Men historien blir ikke bare fortalt til meg, jeg griper den selv (higende, forventningsfull og gjør den til egen). Men kan jeg bli berørt av et klesplagg? Kanskje ikke like emosjonelt, men plagget er tross alt noe jeg har bestemt meg for å ikke kaste eller gi bort. For det er mitt og idet jeg endrer dens tilstand fra genser med hull, til genser uten hull er jeg aktiv.

Jeg kan imidlertid ikke se bort fra det faktum at det er mange gjenstander som jeg betrakter som mitt som jeg på et tidspunkt vil kvitte meg med uten å ofre det en tanke. For Rosa er dette også et anliggende han lufter grundig i boka si. For ham står samtiden fremmedgjort for den materielle verden og naturen som er blitt omgjort til gruver, plantasjer, reservoar. Han skriver om tingene:

"They should not touch us, otherwise we would no longer be able to dispose of and replace them, and they cannot touch us anymore, as there is no longer enough time available for the process of adaptively transforming them..." [2]

En slik analyse av tingenes tilstand mener jeg at vi kan finne uttrykk for i samfunnet rundt oss. For eksempel synes det å være en voksende bevissthet for hvor givende det kan være å selv snekre en hylle, lage mat fra bunnen av eller sy bukseknapper tilbake i buksa. En slik DIY-innstilling som favner

om alt fra å pusse opp selv, til å så salat i vinduskarmen, resonnerer også godt med en økt forbrukerindividualisme der forbrukeren opplever å kunne avlese sin identitet fra et særegent produkt og produksjonsmåte. I forlengelsen av dette kan man også kunne legge merke til en endret forbrukeradferd der forbrukeren vil foretrekke å kjøpe lokalt i nærbutikken eller brukt på Finn. Slik kan man legge til grunn et behov for engasjement og forbindtlighet med tingenes verden og den knapphet den konstituerer. Noen av disse er politisk motiverte, noen gjennomføres med eget velvære som hensikt, men alle er opptatt av å endre noe i den ytterligere materielle verden.

Resonans i en resonans-løs tid?

Rosa sin samtidsdiagnose er nedslående – vi er underlagt kapitalismens kontinuerlige krav om vekst – noe trendene nevnt ovenfor også kan forstås som uttrykk for. Og selv min innsydde bukseknapp vil nok etter Rosa sitt syn være som en slik krampetrekning. Men resonans- begrep og forestilling om at vi blir berørt og må berøre selv for å oppleve våre relasjoner til å være tilfredsstillende hjelper oss til en dypere forståelse av hva det vil si å stå i forhold til verden. For på samme måte som vi kan stå over samfunnet og peke på dens sykdomstegn, handler dette også om de minste og mest egenartede strukturene, ned til individet og egen evne til å reflektere over egne muligheter til berøring og hva som ligger til grunn for disse. I vår tidvis hjelpeløse eksistens har vi nemlig kapasitet til å reflektere rundt hvordan jeg står til verden. Berøres jeg av den, og den av meg?

Referanser:
Rosa, H. (2019). Resonance. A sociology of relationship to the world. Polity press

[1] Hartmut Rosa 2019, s.28.

[2] Hartmut Rosa 2019, s.232.

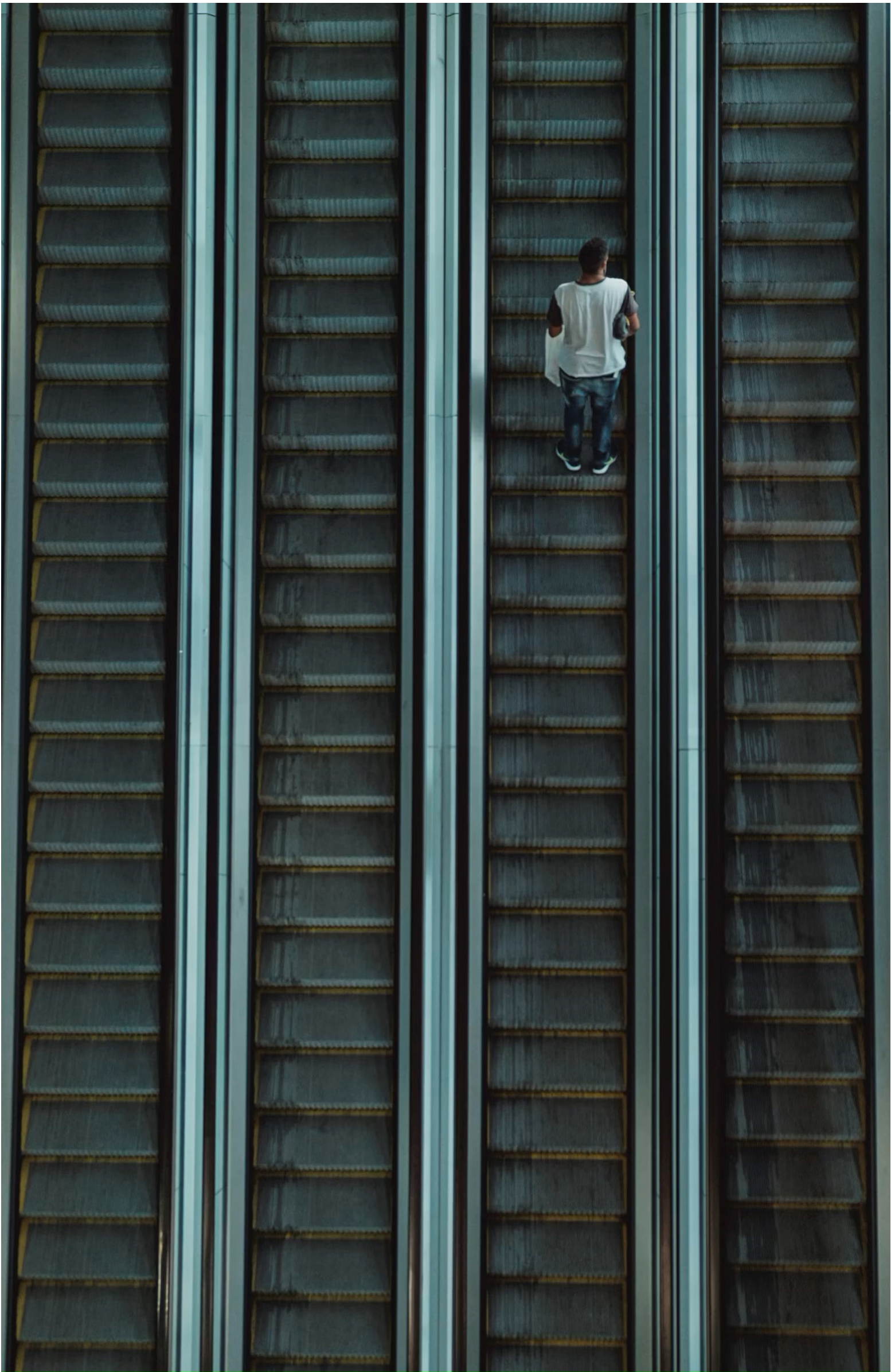

Foto: Ronaldo Santos/Unsplash

BETYR FOLKERETTEN NOE?

Tekst

JO STIGEN
Professor i rettsvitenskap, UiO

*Vi som arbeider med folkerett, ser også dette:
Russland og Israel viser til folkeretten og
argumenterer på dens premisser, og som alle andre
stater, anstrenger de seg for å forklare at de ikke
bryter folkeretten. Både Russland og Israel forholder
seg til folkeretten som noe bindende.*

SAMFUNN

12

NO. 1/2024

I løpet av 2022 og 2023 blusset to store konflikter opp i Ukraina og i Gaza. Disse har skapt et voldsomt engasjement over hele verden, og det er lenge siden folkeretten har vært på så manges lepper. Hvordan kan stater bryte folkeretten så grovt uten at det stanses? Noen sier at folkeretten er irrelevant, at det er makta som rår uansett. Selv tenker jeg at folkeretten er mer relevant enn noensinne, og at den betyr mer enn mange er klar over.

Folkerettens åpenbare problem er mangel på effektiv håndhevelse. Hvis du eller jeg bryter norsk lov, kan vi arresteres, stilles for retten og settes i fengsel hvis vi blir funnet skyldig. Men hva skjer når stater bryter folkeretten? Vi har ikke et globalt politi til å håndheve folkeretten. Ideelt sett burde kanskje folkeretten erstattet politikk og makt, men de mektigste statene ser uansett ut til å gjøre som de vil.

Fordømmelsen av Russlands invasjon i Ukraina er massiv. Men det mest effektive virkemiddelet mot en slik maktbruk, en resolusjon fra FNs sikkerhetsråd, er uaktuelt. Som fast medlem i Sikkerhetsrådet kan Russland nedlegge veto mot enhver resolusjon rettet mot landet.

Israel er blitt trukket for folkerettsdomstolen i Haag (ICJ) med påstand om at Israel begår folkemord. ICJ har bestemt at Israel må trappe ned sin maktbruk og sikre at det ikke skjer et folkemord, men Israel ignorerer dette. Slik ignorering kan henvises til Sikkerhetsrådet, men igjen er rådet politisk lammet – av faste medlemmer som støtter Israel.

Så hvilken verdi har folkeretten? Vi som arbeider med folkerett, ser også dette: Russland og Israel viser til folkeretten og argumenterer på dens premisser, og som alle andre stater, anstrenger de seg for å forklare at de ikke bryter folkeretten. Både Russland og Israel forholder seg til folkeretten som noe bindende.

Statene kommer med forkvaklede fortolkninger av folkeretten; den misbrukes mot bedre vitende. Nei Netanyahu, det er ikke greit å bombe sivile så lenge man sender dem en tekstmelding først. Og selv om Hamas bruker menneskelige skjold, er ikke disse menneskene lovlige militære mål. Og nei, Putin, det du gjorde den 24. februar 2022 var ikke å gå inn i Ukraina for å redde dine egne borgere fra folkemord der.

Det er uenighet om hva folkeretten sier, og statenes egeninteresser styrer hvordan de tolker den. Den rettslige argumentasjonen styres ikke av lojalitet til reglene, men av politikk. Og når folkeretten strider mot en stats vitale egeninteresser, er det liten vilje til å følge den.

*Folkerettens
åpenbare problem
er mangel på
effektiv
håndhevelse.*

Men folkeretten har en betydning utover resultatene den produserer. Folkeretten gir oss et felles vokabular for å diskutere hva som skjer, hvorfor det skjer, og hva som kan gjøres med det som skjer. Denne globale diskusjonen er ikke verdiløs prat. Den har kanskje ingen umiddelbar effekt, men den har en egenverdi som er mindre håndgripelig. Folkeretten skaper en forventning om at stater legitimerer sin maktbruk folkerettslig, og at de møter kritikk med folkerettslige argumenter for hvorfor de handler som de gjør. Russlands og Israels argumentasjon kan være forkvaklet og mot bedre vitende, men de tvinges til å vise til folkerettslig anerkjente kilder og begrunne sin forståelse av folkeretten etter en felles metode.

Stater, organisasjoner og enkeltmennesker er med i et «folkerettslig fellesskap» med et sett grunnleggende verdier, hvor internasjonal fred og enkeltmenneskers ve og vel er anerkjent som de viktigste. I dette fellesskapet tvinges statene til å definere sine egne interesser og veie dem mot andres. Partene har sine agendaer og mål, men de må forsvare dem ut fra noen felles verdier og regler og etter en felles metode. Som deltakere i det folkerettslige fellesskapet, aksepterer statene prinsipielt at de ikke kan gjøre som de vil bare fordi de kan det. Når de mektigste statene likevel gjør nettopp det, søker de fortsatt folkerettslig legitimitet for sine handlinger. Hvis en stat slutter å forholde seg til folkeretten, melder den seg ut av et globalt fellesskap som ingen stat kan se seg tjent med å stå utenfor.

Slik bidrar folkeretten til å holde makthavere ansvarlig for sin maktbruk. Å holde en stat ansvarlig betyr ikke nødvendigvis å tvinge staten til å følge folkeretten, eller å straffe når staten bryter den. Folkeretten setter oss i stand til å omtale statens handling som folkerettsstridig. En slik mer passiv form for ansvar er utilfredsstillende for den som forventer mer, men det kan være det eneste realistiske. Alternativet til å ha folkeretten er ikke å tvinge mektige stater til å opptre på tvers av sine nasjonale interesser, men å la stater gjøre som de vil uten å måtte forsvare seg på folkerettens premisser. Det er vanskelig å se at det er et bedre alternativ.

Folkeretten er også betydningsfull innad i statene. En regjering vil alltid søke aksept for sine handlinger i egen befolkning. Det er den på sikt avhengig av, også i en stat vi ikke regner som et ekte demokrati.

Statens befolkning kan på sin side samles rundt folkeretten og bruke den i sin kritikk av egen regjering. Og i et større perspektiv kan folkeretten binde sammen sivile samfunn på tvers av landegrenser. Når de folkerettslige institusjonene svikter, kan verdens sivile samfunn legge press på statene, både på dem som bryter folkeretten og på dem som unnlater å peke på andres folkerettsbrudd.

Folkeretten oppfyller ikke alles forventninger, men den økte oppmerksomheten rundt folkeretten indikerer en sterk enighet om at den er relevant. Vi må bygge på denne enigheten. Makt uten rettslige rammer kan ikke være et alternativ. Det grunn til å tro at kriger uten folkeretten ville vært enda mer barbariske. Å invadere en stat og å trekke sivile inn i en krig, er grunnleggende uetisk, men aller viktigst er det å konstatere at det strider mot folkeretten. Den riktige reaksjonen når noen bryter reglene er ikke å forkaste reglene, men å påpeke at de er brutt.

Situasjonene i Ukraina og Gaza er vonde påminnelser om hvorfor vi har folkeretten. Den er målestokken staters maktbruk skal måles etter. Den er målestokken vi manglet tidligere, da staters maktmisbruk ble feiet under politikkens teppe.

“

Det er uenighet om hva folkeretten sier, og statenes egeninteresser styrer hvordan de tolker den.

”

Foto: Mohammed Ibrahim/Unsplash

MOTEINTERRESERT OG DESIGNSTUDENT: SUNA SONKO MENER VI MÅ HA EN MER BEVISST TILNÆRMING TIL KLÆR. MEN HVORDAN?

Tekst

KAREN BOHNE FRIBERG
Bachelor i kultur og
kommunikasjon

“

– Du må ikke nødvendigvis jobbe med bærekraftige materialer, men du må ta et aktivt valg i hva slags materialer du bruker og om det er bærekraftig eller ikke.

”

De siste tiårene har det skjedd en oppblomstring av en ny type klesindustri. En klesindustri der lave produksjonskostnader og hyppigheten av nye klær og trender er selve drivkraften. «Fast fashion» har skapt store konsekvenser for både planeten og mennesker. I kjølvannet av dette har uttrykket «slow fashion» fått grobunn, og stadig flere adopterer en mer bevisst tilnærming til klær og mote. Deriblant klesdesignstudenten Suna Live Møller Sonko.

En motreaksjon

En FN-rapport fra 2019 viste at moteindustrien alene sto for rundt hele ti prosent av verdens samlede CO2-utslipp.

– Det er en tematikk man ikke kan ignorere når man skal jobbe innenfor klær med tanke på at det er et kjempestort problem. Man får jo noen tanker om hvorfor man skal produsere enda mer klær i denne verdenen.

Det sier Suna Live Møller Sonko. Hun er student på kunsthøgskolen i Oslo, også kjent som KHIO, og går første året på bachelorprogrammet i klesdesign og kostymedesign. Som motestudent er hun bevisst i sin tilnærming til produksjon av klær.

– Det kommer jo en motreaksjon i det, slik som ”slow fashion”. Det er sånn vi jobber her. Med fokus på designprosessen. Du må ikke nødvendigvis jobbe med bærekraftige materialer, men du må ta et aktivt valg i hva slags materialer du bruker og om det er bærekraftig eller ikke, sier Suna.

En lang prosess

Den unge designeren forteller at hun befinner seg i startfasen av sin egen identitet som klesdesigner, men påpeker at det er en viktig del av det å være en designer for å finne ut av hva man liker og ikke liker.

– Jeg er veldig interessert i det abstrakte. Kanskje det litt diffuse. Veldig mange jobber med direkte referanser til ting, men jeg kan i en designprosess ta utgangspunktet i for eksempel et dikt eller et bilde som har gitt inntrykk. Ofte er det en følelse. Jeg er også veldig interessert i oss som mennesker. Vi går jo på en kunsthøgskole og man tenker ofte at klær og motedesign ligger i den kunstretningen, men det forholder seg til kropp på en mye mer aktiv måte enn noe annen kunst. Det gjør at man har et interessant forhold til mennesket, forteller Suna.

I en designprosess skal det tas flere aktive valg i utformingen av et klesplagg. Å finne frem til riktig materialer, farger og søm, er en viktig prosess. Suna sier at det å kopiere en skisse rett til byste ikke alltid er like enkelt fordi materialer kan oppføre seg veldig ulikt. Selv pleier ikke Suna å skissere, men tar heller utgangspunktet i ulike kunstreferanser og koble dem sammen, gjerne i form av et «moodboard» eller konseptbeskrivelse. Deretter starter hun med draperinger, 3D og styling.

– Jeg har i det siste jobbet mye rett til 3D med å begynne å drapere og utvikle materialer. Det er en stor del av prosessen. Det har så mye å si hva slags tekstiler man velger. Jeg synes tekstilutvikling, print og veving er veldig interessant. Det har jeg prøvd meg litt på i det siste sier Suna.

Kunsthøgskolens tilnærming

Suna og de andre designstudentene hadde nylig et skoleprosjekt som resulterte i en motevisning i KHIO sine lokaler. Selv lagde hun et plagg som hun beskriver som kostymelignende med fokus på veving som teknikk. Hun tok i bruk restmaterialer fra et tidligere prosjekt.

– Vi hadde en oppgave hvor vi skulle produsere en silhuett. Så skulle vi kle på en modell og sammen lage en visning her på skolen for å vise dette frem. Oppgaven gikk ut på at det skulle være monokront og at vi skulle jobbe med én farge. Alle valgte hver sin farge, og så begynte vi med skisse, drapering og modellering på byste. Så var det å begynne å sy og tilpasse til modellen. Det var et veldig gøy prosjekt, forteller Suna.

Hun forteller at det snakkes mye om bærekraft på kunsthøgskolen, og at de har hatt flere workshops som sentrerer seg rundt det omfattende temaet. Hun sier at det ikke bare handler om ulike typer materialer, men også hvordan klær lages og brukes.

– Vi hadde en workshop hvor vi fokuserte på å lage klær som var modulbaserte. Noen lagde en topp, og en annen lagde et erme og så videre. Så kunne du knyte de sammen. Det resulterte i at man fikk et klesplagg med 20 forskjellige deler som man kunne bytte på. Det handler ikke bare om hva slags materiale og hva slags forhold klærne har blitt produsert under, men også hvordan man som forbruker faktisk bruker klærne, sier hun.

– Det handler ikke bare om hva slags materiale og hva slags forhold klærne har blitt produsert under, men også hvordan man som forbruker faktisk bruker klærne.

Konsumbehovet

Som forbruker mener Suna at man i dagens samfunn blir drevet til et konsumbehov. Med en oppblomstring av markedsføring på sosiale medier og en industri som kan produsere og sende klær raskere enn aldri før, presiserer hun at en holdningsendring blant oss som forbrukere er essensielt i en omstilling.

– Man trenger jo klær, men man trenger ikke så mye som vi kjøper. Det handler om å begrense hvor mye man kjøper, og ta et aktivt valg om å kjøpe det fra bærekraftige merkevarer.

– Et argument jeg hører mye er at man ikke har råd til å gjøre bærekraftige valg. Det er et reelt problem. Det er ofte dyrt å handle bærekraftig. Du har løsninger som bruktbutikker, men det har jo også blitt dyrere nå fordi det er blitt gentrifisert. Det er jo bra at Fretex har blitt større og mer tilgjengelig, men også dumt når de på en måte blir eksklusive slik som Fretex-arkivet, forteller Suna.

Samtidig påpeker hun at også produsentene har et ansvar i å gjøre det lettere og mer tilrettelagt for å gjøre bedre valg når man skal handle klær.

– Jeg tror også at grønnvasking i de store kommersielle merkevarene må forbys, fordi det gjør at folk blir lurt til å kjøpe det de tror er bærekraftig selv om det ikke er det. I tillegg må man også få inn billigere alternativer. Det er selvsagt vanskelig fordi at med en gang man lager klær på en saktere måte, så må man jo på en måte bli mental i forhold til det. Men med en gang det blir mer lokalbasert går kostnadene ned. Så er det jo sikkert masse andre smarte løsninger på det, sier Suna.

Fra motevisning med Suna sitt arbeid på modell:

Foto: Antonios Dimitracopoulos

KUNSTENS ROLLE I SAMFUNNSVITENSKAPENE

Tekst

EDVARD SOLLI

Bachelor i statsvitenskap

For de av dere som leser dette, er det nok rimelig å anta at mange tenker på sammenfatningen mellom kunst, kultur og samfunnsvitenskapene som nokså åpenbar. Hvis dette er deg, skal jeg spare deg for kjedsomheten av å lese videre og oppfordre deg til å bla videre.

Fremdeles her? Fint, da skal jeg prøve mitt beste for å få deg til å sette mer pris på kunstens mange ansikt og dens rolle i samfunnsvitenskapene. Hvis du gjør et kjøpt søk på internett, vil de fleste fagartikler fra anerkjente akademikere sagt noe i denne dur om hva samfunnsvitenskapene er og hva vi gjør: Som samfunnsviter og i samfunnsvitenskapen er man gjerne interessert i forhold innad/mellom samfunn, og mennesker imellom. Grovt sett ville denne betegnelsen favne bredt om de mange disiplinene og grenene vi har i denne vitenskapen, dog vil jeg si at skillelinjene mellom disiplinene blir mer og mer utvasket med tiden.

Kunsten kan gi oss en bedre forståelse av dette forholdet, nettopp mellom mennesket og samfunnet. For den individuelle samfunnsviter, er det denne interaksjonen som gjør det å forstå, og ikke bare verdsette, kunsten så viktig, og hvordan kunst gir uttrykk for forholdet mellom mennesket og samfunn som vi er så opptatt av.

«Men hvordan kan kunst gi uttrykk for forhold i samfunnet rundt oss?»

Jeg er glad du spør, min imaginære leser. For meg personlig, tolker jeg kunst som en slags kollektiv minnebank for et samfunn. Uavhengig av hvilket medium kunsten tar form i, om det skulle være film, maleri, skulpturer, litteratur med mer, er det kunstnerne som er best på å bevare minnet om samfunnslivet slik vi kjenner det. Jeg vil til og med tørre å påstå at de gjør det enda bedre enn historiske, fakta-baserte register og fagartikler. Hvordan gjør de det? Ved å fange og vekke følelser i denne kollektive minnebanken.

La meg illustrere ved et eksempel, en liten fortelling om hvordan jeg selv har latt meg røre ved kunstens evne til å gi uttrykk for samfunnsliv og mennesker. Jeg befinner meg for tiden i Sydney, på et utvekslingsopphold «down under». Forrige uke dro jeg og noen bekjente på museumsutflukt i byen. Heldigvis regnes Sydney som Australias kulturhovedstad, så det er på ingen måte manko på hverken museer eller ivrige guider til å fortelle om kunsten vi så. Selv om denne lille utflukten vår ikke på langt nær setter lys på alt av kulturliv som finnes i Australia, var jeg overrasket over hvor mye av kunsten vi så som var tilknyttet urbefolkningen, Aboriginene, øy beboerne fra Torres Straits, «First Nations», og deres opplevelse av Australsk samfunnsliv.

Aboriginenes historie er fylt med undertrykkelse og diskriminering under kolonimaktene. Jeg skal ikke gå alt for nært inn på detaljene, men jeg vil anta at de fleste er kjent med noe av Aboriginenes historie i Australia. Jeg vil også påpeke at vi som nordmenn heller ikke er et unntak med en historie fylt av undertrykkelse av urbefolkninger og minoriteter. Selv om Australia selv anerkjenner denne historien, og har gjort en betydelig innsats for godtgjørelse, er det ikke alltid den innsatsen, og heller ikke en offisiell unnskyldning fra regjeringen, klarer å rette opp i for det som har hendt. Jeg tenker da mer spesifikt på “the lost generation” av Aboriginere og “First Nations” mennesker i Australia. For de som er ukjent med hva det betyr, er dette en ypperlig mulighet til å lese dere opp på temaet! For mange av Aboriginsk opprinnelse, er det nettopp kunsten som best gir utrykk for den frustrasjonen knyttet tilopplevelsen av undertrykkelse og diskriminering som mange av de innfødte fortsatt opplever i dag.

Hvis du virkelig er interessert i å lære om andre mennesker, kulturer, og deres opplevelse av samfunnet rundt dem, ville jeg startet med å oppsøke kunsten.

Det er nettopp denne spenningen mellom kolonistenes etterkommere og de innfødte, som kunstens minne evner å frembringe.

Det er nettopp denne spenningen mellom kolonistenes etterkommere og de innfødte, som kunstens minne evner å frembringe. Den estetiske, visuelle fremstillingen man får gjennom kunsten, setter alt i et betydelig skarpere lys omkring de følelsesmessige konsekvensene av denne historien. Og kunsten gjør dette (etter min mening) mye bedre enn det side opp og side ned med faglitteratur noen gang kunne gjort.

Hva har denne historien med oss å gjøre? Vel, som samfunnsviter er det vanskelig for meg å ikke anerkjenne det faktum at jeg selv har fått et helt nytt inntrykk og perspektiv på en spesifikk interaksjon i samfunnsliv som jeg har gjort i dette tilfellet. Uten kunsten hadde jeg hverken vært like oppmerksom på denne dynamikken, eller dens rolle i det australske samfunnsliv i dag. Sett i kontekst av Australias nylige folkeavstemming “the Voice referendum” om innfødtes rett til representasjon i parlamentet (sjokker, den gikk i dass), er tilstedeværelsen av denne kollektive minnebanken i kunsten enda viktigere for å forstå Aboriginenes opplevelse av deres plass i samfunnet.

Derfor, kjære leser, vil jeg komme med en oppfordring. Både til deg selv som samfunnsviter, men også til dine kjære og nære. Hvis du virkelig er interessert i å lære om andre mennesker, kulturer, og deres opplevelse av samfunnet rundt dem, ville jeg startet med å oppsøke kunsten. Nettopp fordi den fanger den følelsesmessige opplevelsen av samfunnslivet og de menneskene denne dynamikken er assosiert med. Kanskje det kan være med på å gi deg et bredere perspektiv, kanskje til og med en dypere forståelse for andre kulturer i omverdenen.

UNTRODDEN (FOREST) PATHS

SABINA OCHOA

Clinical Psychology

I've come to believe again,
Not sure if in love, but now I believe anew.
I've crossed the abyss and find myself
In an unknown yet beautiful valley.

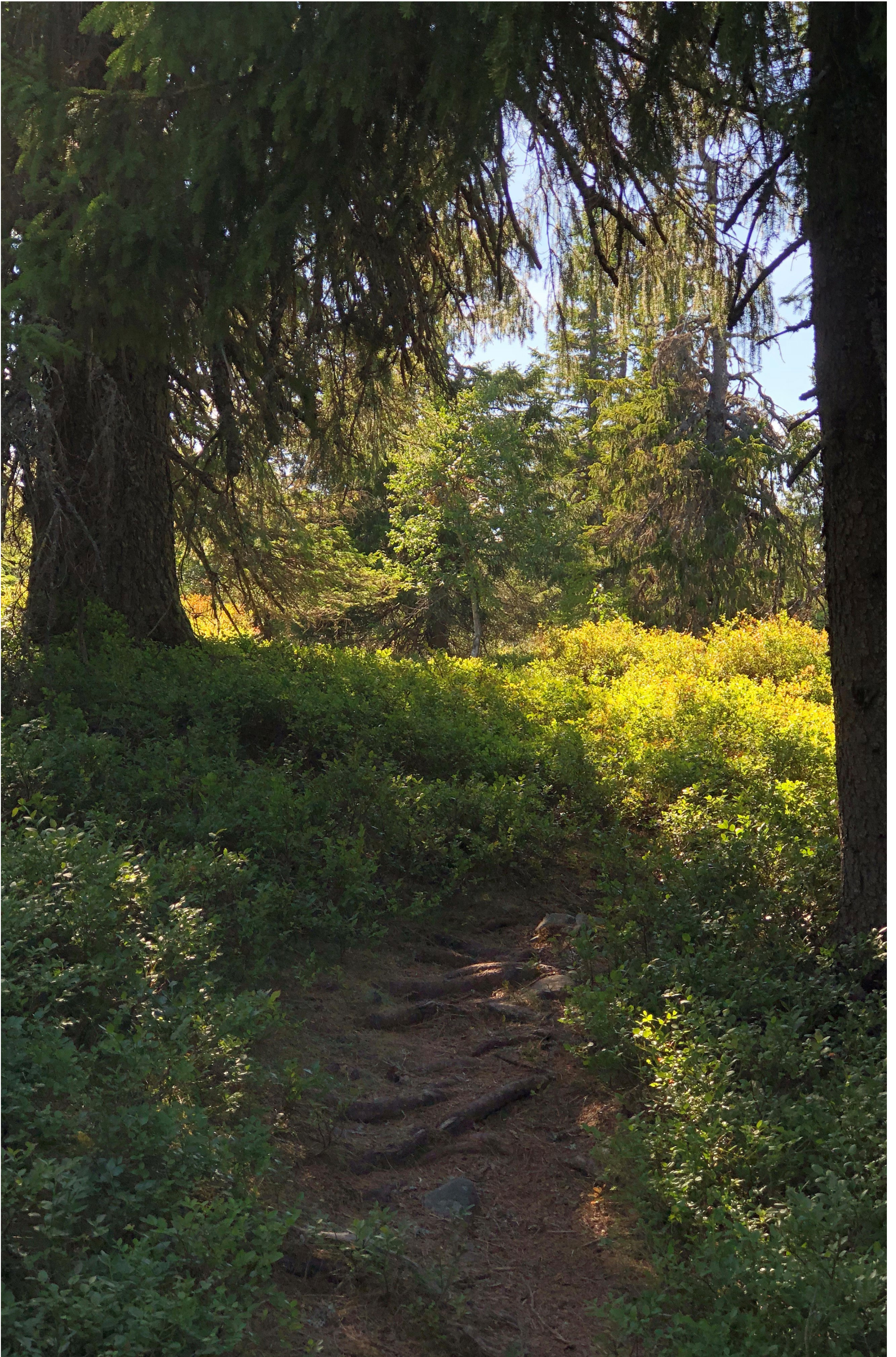
I see it as an enchanted forest,
Full of secrets I once did not know.
Not only is the valley a mystery,
Its inhabitants are strangers as well

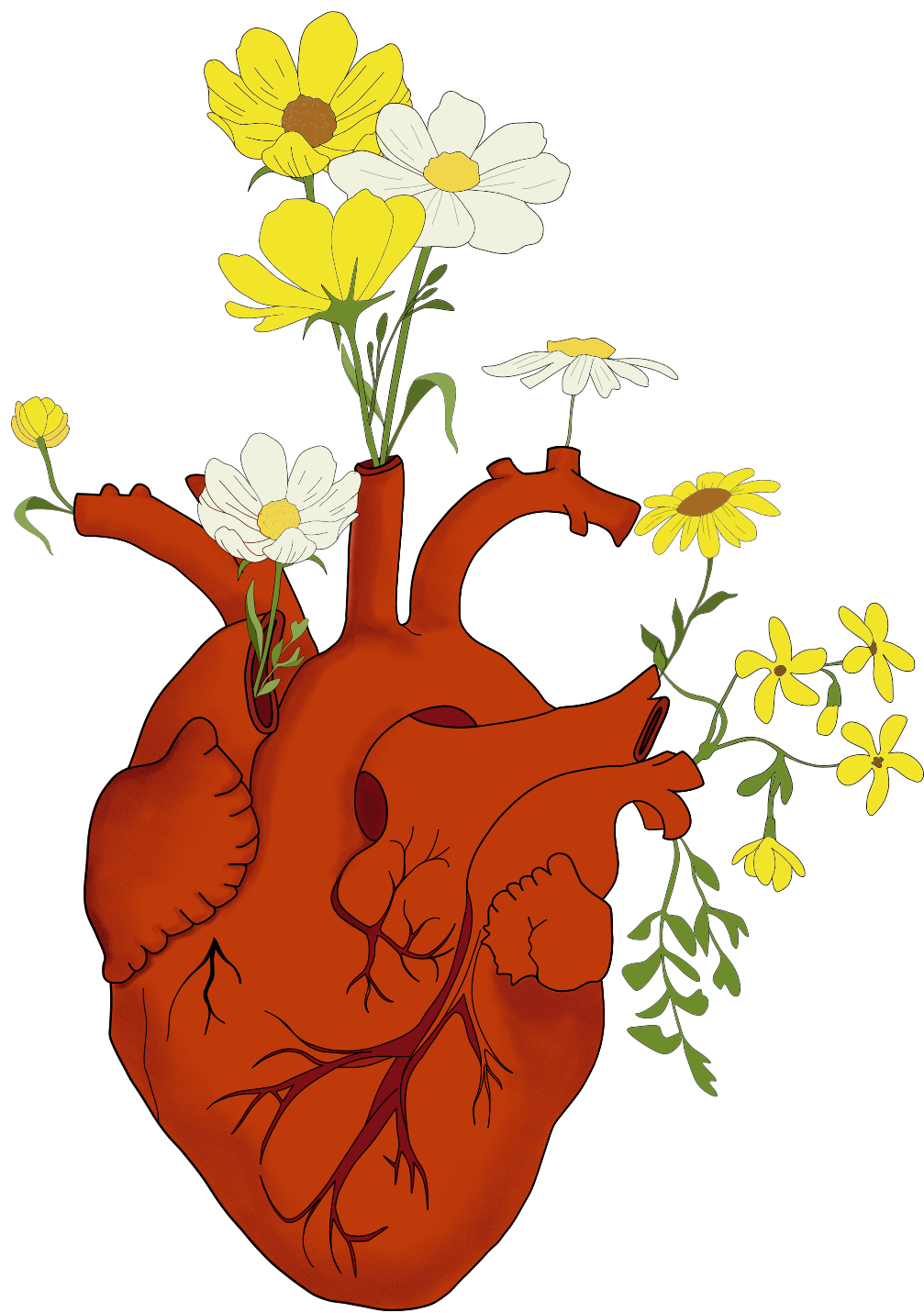
So far away from home, sometimes I feel cold,
But it's already spring and I see blossoming once more.
Its warmth makes me question,
What is my true home?

I explore the enchanted forest, cautiously,
So as not to miss any detail,
I enjoy its views, yearn for every blade of grass,
I want to explore, to feel, to absorb it all.

"Go slowly," I remind myself,
The forest won't disappear, but if I rush, I might get lost.
I can't go back to the abyss of the past.

I try to control my impulses,
And enjoy the unfiltered landscape,
That offers me the chance to start anew,
And flourish at a slow, but steady pace,
As flowers do in spring.

FOOTPRINTS

Text

PÍA PROVOSTE
Bachelor in Geology

My residence is about 15 minutes from my university by walking. Or I can take the tram for just one stop, something that I have considered since I'm pretty lazy. That's in normal weather conditions. Sun? What is "normal" in a city in the north of the world though? Otherwise, it can take up to 40 minutes while walking in the snow, fighting for my life, trying to lean against the wind, and not sink into the snow. In Chile, it takes me the same amount of time, but while taking the metro and bus; crossing parks and the whole city. Here I just have to walk 1 kilometer, but near the Arctic Circle everything gets more complicated, and that is my point.

Before I came here, I looked the area up with Google Maps and it was so green and vivid, like where a fairy would live, but of course, I didn't realize that those pictures were taken in the middle of the spring. When I arrived I couldn't see the pavement, or those beautiful patches of grass, the trees were leafless and everything was gray, covered in dirty, fresh, and slushy snow, altogether.

As the snow layers on and on, the route complicates; sometimes the snow melts and then freezes again, creating a thin coat of ice that makes it deadly to walk on. But what caught my attention is that in those snow-covered areas, a clear trail is formed by the people who transit my neighborhood. The thing is, if they take that diagonal shortcut, they will save about 2 minutes off their journey, or even less; icy snow complicates everything. Is it worth then? Then it comes to my mind, who was the first person who took the time to make that track? To deviate from the established route and ventured themselves into that tricky shortcut? Who followed them? Who made the footsteps along the way, that made the trail clearer and clearer? Are they aware that that path will vanish within minutes immediately after the first snowstorm? Do they even care?

I, someone from 13.000 kilometers away, blended into this society just by making a new route (...)

It only takes one person for the trail to be born, and maybe this winter I was the fleeting creator of this new path. Due to my laziness and miscalculating my time, I was always running late, in need of saving time. I, someone from 13.000 kilometers away, blended into this society just by making a new route, where people followed me for the days ahead, until a new snowfall approached the city, or the spring finally arrived, melting

the commonly created path, making it disappear until the next winter, holding the memories of those people in a rush. I hope the shortcut helped them.

Illustrasjon: Pia Lykke Bøe

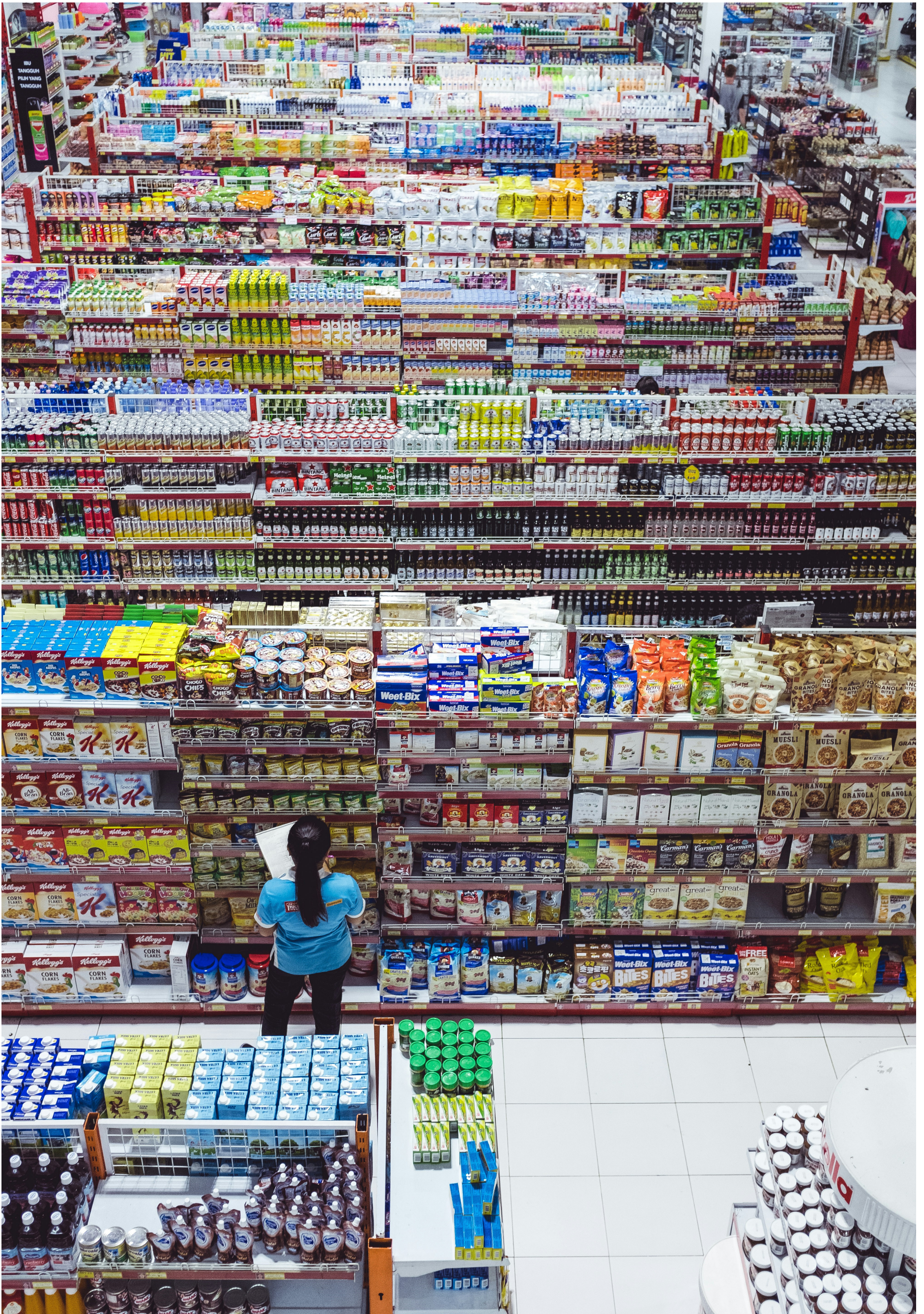

Foto: Bernard Hermant/Unsplash

ØKT VELSTAND = ØKT KONSUM?

Tekst

KAJA HARVIK RYGH

Bachelor i statsvitenskap

Årsstudium i samfunnsøkonomi

FILIPPA HIRSCH STEFFENS

Bachelor i Internasjonale

studier

Til tross for en bred enighet om betydningen av de sosiale og rekreasjonelle verdiene, lever mange av oss med et jag etter flere og flottere materielle goder.

Vi står midt i en klima- og naturkrise med et økonomisk system som belager seg på økt konsum og stadig økonomisk vekst. Det er derfor på tide at vi tenker nytt om hva det vil si å leve i velstand.

Hva er velstand?

Velstand som begrep legger mye av grunnlaget for hvordan samfunnet vårt ser ut i dag, og for meninger om hvordan det bør se ut. Likevel er det mangel på enighet om definisjonen på ordet. Definisjonene av begrepet varierer fra rene monetære beskrivelser til sterkere vektlegging på sosiale faktorer som helse og relasjoner. Hva vil det egentlig si å leve i velstand?

Svaret på det store spørsmålet vil avhenge av hvem du spør. Men hvis du spør en tilfeldig person på gata om hva som skaper verdi i deres liv, vil det være mer sannsynlig at de trekker frem elementer som familie, venner og natur enn at de beskriver deres store hus eller stigende aksjeverdier.

Til tross for en bred enighet om betydningen av de sosiale verdiene, lever mange av oss i et jag etter flere og flottere materielle goder. Dette handlingsmønsteret baserer seg på et mål om evig vekst, hvor oppfyllelsen av ett gode åpner ønsket etter et annet, uten stans.

Evig vekst som mål i en verden som går etter i sømmene

Målet om vekst står sentralt i alle samfunnsnivå. Fra forbrukersamfunnet på individnivå, med innkjøp av ny bil når lommeboka tillater det, og for ikke å nevne

vårt overforbruk av klær som når nye høyder hvert år. Videre til verdens stater som måler sin suksess gjennom det simple rammeverket BNP representerer.

På samme tid som vi higer etter konstant vekst står verden overfor en natur- og miljøkrise som vi stadig merker tydeligere og tydeligere også her i Norge. Naturen bygges ned til fordel for både vindmøller, næringsparker og parkeringsplasser.

Vi gjør alt for lite for å nå det uttalte målet om å kutte 55 % innen 2030 ut ifra 1990 nivå – vi har kuttet sørgelige 4,6 %. Til sammenligning har samtlige av våre nordiske naboland kuttet mellom 35 og 40 % i det samme tidsrommet.

Veien videre

Dette sier noe om hvor vanskelig det er å gå bort ifra vekstparadigme, og hvor vanskelig tanken på å skulle gi avkall på den levestandarden vi har er. Likevel er kanskje akkurat nå tidspunktet for å revurdere tanken om at økt velstand er lik økt konsum, for burde ikke det økonomiske systemet løse dagens problemer istedenfor å skape dem?

Skaper vi velstand gjennom evig ekspansjon eller ved å ta vare på planeten vår for fremtidige generasjoner?

For når blomstrer vi egentlig som mennesker? Er det når vi går til innkjøp av et nytt konsumgode, eller er det når vi tilbringer tid med nære og kjære? Skaper vi velstand gjennom evig ekspansjon eller ved å ta vare på planeten vår for fremtidige generasjoner?

Vi har et ansvar for å løfte blikket og revurdere våre prioriteringer. Vi har ansvar for å etterlate et økonomisk system til fremtidige generasjoner som har verktøyene og mekanismene som trengs til å håndtere de utfordringene som står foran oss og fremtidige generasjoner. Vi må ha et økonomisk system som spiller oss gode, som får frem det beste i oss, og som fremmer det som faktisk er viktig i det moderne samfunn.

Systemendring er et stort og overveldende ord, men det finnes eksempler på at det er mulig. Amsterdam har for eksempel innført smultringøkonomi som et rammeverk for politikken, et rammeverk som håndterer mennesker og natur som en integrert del av økonomien og ikke eksternaliteter. Det viser at det nytter å ta debatten, og hvor viktig det er at det er en inkluderende diskurs rundt temaet. Det økonomiske systemet påvirker alle, og derfor burde et bredere spekter av samfunnet tas på alvor i debatten, ikke bare de som har en samfunnsøkonomisk bakgrunn.

Referanser

Kjørstad, "Er Norge en klimasinke sammenliknet med Norge og Danmark?", Forskning.no, 29.januar 2024. <https://www.forskning.no/energi-klima-politikk/er-norge-en-klimasinke-sammenlignet-med-sverige-og-danmark/2314179>

Doughnut Economics Action Lab, "Amsterdam City Doughnut", 7. juni 2020 <https://doughnuteconomics.org/stories/amsterdam-city-doughnut>

HVORDAN BLOMSTRE SOM KRONISK SYK I NORGE?

Tekst

EYDIS BJØRU

Lektorprogrammet i norsk

Se for deg at du våkner fra narkose, barnelegen i hvit frakk kommer inn på rommet. Så får du høre, som 16 åring, at du aldri kommer til å bli frisk igjen, og at kroppen din jobber aktivt for å ødelegge for seg selv. Det finnes medisiner og behandlinger som kan behandle symptom er og kanskje holde sykdommen i sjakk en stund, men kurert blir du aldri. Du blir l ettet over å ha funnet årsaken til alle plagene dine, men samtidig kjenner du på en sorg over tapet av livet du hadde sett for deg. Men nå som du har fått en diagnose, så vil du vel få vite hvilke rettigheter du har og hvordan du skal navigere dette nye livet som kronisk syk?

Slik var det ikke for meg, og jeg vet at dette gjelder for mange andre med ulike former for kroniske sykdommer også. Vi

Oda Karin Nordfonn skriver i Dagens Medisin at stadig flere sykdommer kan behandles, og at det er et stadig større press på helsevesenet. Derfor har pasientene fått et mye større ansvar for å koordinere egen helsehjelp (Nordfonn, 2019). Jeg håpet, som 16 åring, at noen skulle holde meg i hånda og geleide meg gjennom byråkratiet, slik at jeg kunne få vite hva jeg hadde krav på. Faktumet er at som kronisk syk er du nødt til å være svært frisk for å ha kapasitet til å stå i all koordineringen. Søknader til NAV, søknader til universitetet om tilrettelegging, oversikt over medikamenter, huske på å fornye de når resepten har gått ut, oversikt over timer til poliklinikk, fastlege og blodprøvetaking. I tillegg skal man også være menneske oppi all koordinering, man skal pleie vennskap, være et familiemedlem, studere, jobbe, gå ut på byen og slappe av foran TV-en.

Jeg håpet, som 16 åring, at noen skulle holde meg i hånda og geleide meg gjennom byråkratiet, slik at jeg kunne få vite hva jeg hadde krav på.

bor i verdens rikeste land, med et tilnærmet gratis helsevesen og en utbredt sosial- og trygdetjeneste, så det å være kronisk syk i Norge burde vel være ganske lett? Gugushvili og kollegaer finner i forskningsartikkelen *No evidence that social-democratic welfare states equalize valued outcomes for individuals with disabilities*, at generøse velferdssater i Europa ikke presterer bedre, og i noen tilfeller dårligere, enn andre land med dårligere velferdssystemer, når det gjelder å utjevne forskjeller mellom mennesker med nedsatt funksjonsevne og resten av befolkningen. (Gugushvili et al., 2023).

Å være kronisk syk er en fulltidsjobb. For i tillegg til all den nevnte koordineringen, så er man jo også syk. Man har smerter og mindre energi, man har dager der det eneste som hjelper er å ligge i senga og håper på at morgendagen blir bedre. I tillegg har du som kronisk syk mye større sjanse for å få andre sykdommer, spesielt psykiske sykdommer som angst og depresjon. For min egen del fant jeg fort ut at det å skulle stå i fast jobb ved siden av studiene ikke var mulig hvis jeg skulle holde hodet over vann. Jeg søkte derfor om arbeidsavklaringspenger (AAP) hos NAV i høst.

Å være kronisk syk er en fulltidsjobb.

14 ukers behandlingstid.

Avslag.

Du er ikke syk nok, du klarer jo å studere, og med riktig medisinerer er det ikke noen grunn til at du ikke skal kunne jobbe.

Har min subjektive oppfatning av min egen helsetilstand ingenting å si? Er jeg bare lat? Skal det føles så slitsomt resten av mitt liv? Har jeg ikke rett på noen form for hjelp? Skal jeg bli utbrent av å være min egen personlige koordinator i en alder av 20 år? Hvorfor finnes det ikke en koordineringstjeneste for mennesker med kroniske sykdommer? Et team med koordinatore og sosionomer, som kan ta litt av byrden det er å stå i en sykdom som skal vare livet ut.

Jeg vet ikke hva løsningen på problemet er. Men jeg vet at noe må endres, for det skal faktisk ikke være så utfordrende å være kronisk syk i verdens rikeste land. Hvis man ønsker at mennesker med kroniske sykdommer skal kunne ha muligheten til å være en del av samfunnet, så må noe av byrden av å fungere som koordinator, sosionom, sykepleier, psykolog og organisator flyttes vekk fra oss som pasienter og over til en annen instans. For jeg vil bidra, jeg vil kunne delta på lik linje i samfunnet som alle andre, det er ingenting jeg heller vil.

Referanser:

Gugushvili, A., Grue, J., Dokken, T., & Finnvoll, J. E. (2023). No evidence that social-democratic welfare states equalize valued outcomes for individuals with disabilities. Soc Sci Med, 339, 116361–116361. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2023.116361>

Nordfonn, O. K. (2019, 14.12.2019). Får kronisk syke stadig mer ansvar for egen helse? Dagens Medisin, (21/2019).

Illustrasjon: Pia Lykke Bøe

QUIZ

SELMA TANGRAND

Bachelor i sosialantropologi

Oppblomstring:

1. Nevn en av Norges to (uoffisielle) nasjonalblomster
2. I hvilket land oppsto den arabiske våren?
3. Hvor mange planteslag finnes i Botanisk hage på Tøyen?
4. Hvilket år ble ChatGPT lansert?

Blindern:

1. Hvor mange fakulteter ligger på Blindern?
2. I hvilket år ble Georg Sverdrups Hus ferdigstilt?
3. Hvem var Norges første kvinnelige professor?
4. Hvilken bydel er Campus Blindern en del av?

Oppblomstring:

1. Bergfrue eller Røsslyng
2. Tunisia
3. 5500
4. 2022

Blindern:

1. 5 (det humanistiske, det matematisk-naturvitenskapelige, det teologiske, det samfunnsvitenskapelige og det utdanningsvitenskapelige)
2. 1999
3. Kristine Bonnevie
4. Bydel Nordre Aker

Geografi:

1. Canada, Argentina og Kazakhstan
2. Nepal
3. Kautokeino
4. Kilimanjaro

Kunst:

1. Kunsternes Hus
2. Vincent van Gogh
3. Kunstnerisk fremstilling av objekter som ikke beveger seg
4. Firenze

Historie:

1. Trygve Lie
2. The Troubles
3. Den 38. breddegrad
4. Mikhail Gorbatsjov

Geografi:

1. Ranger følgende tre land fra størst til minst i areal: Argentina, Kasakhstan og Canada
2. I hvilket land er Katmandu hovedstad?
3. Hva er Norges største kommune i areal?
4. Hva heter det høyeste fjellet i Afrika?

Kunst:

1. Hvor vises Høstutstillingen hvert år?
2. Hvem har malt bildet «Stjernenatt»?
3. Hva er et stilleben?
4. Hva regnes som Renessansens fødeby?

Historie:

1. Hvem var den første generalsekretæren i FN?
2. Hva kalles gjerne den voldelige konflikten om Nord-Irland som fant sted mellom 1968 og 1998?
3. På hvilken breddegrad ble Korea delt i to i 1948?
4. Hvem var Sovjetunionens siste leder?

FIND: FIVE FLOURISHING FEATURES

UNDERHOLDNING

28

NO. 1/2024

Illustrasjon: Pia Lykke Bøe

REFLECTION ROW

When was the last time you felt like you were flourishing?

Where do you go when you need to flourish a little?

What makes you feel like you're flourishing?

Who makes you flourish?

How are you going to make the world flourish?

SAMFUNNSVITENSKAPELIG FAKULTETSFORENING

- FETE FESTER -
- GOD STEMMING -
- LAVE PRISER -

Internfester
Debatter
Svære fester
God stemning
Hete DJs
Konsserter
Standup

U1

Panelsamtaler
Quiz
Gratis kaffe for interne
Lanseringsfester
Lyd & Lys
Kule arrangementer
Foajéfester

Oslos feteste studentpub, i kjelleren på Eliert Sundts hus

ÅPNINGSTIDER

KAFÈ

Mandag - Fredag
10.00 - 15.15

BAR

Torsdag - Fredag
17.00 - 01.00

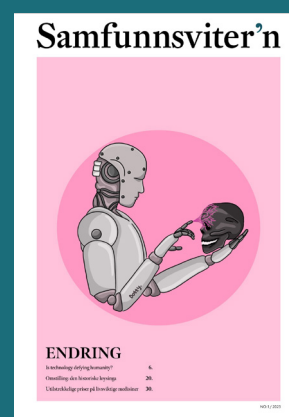
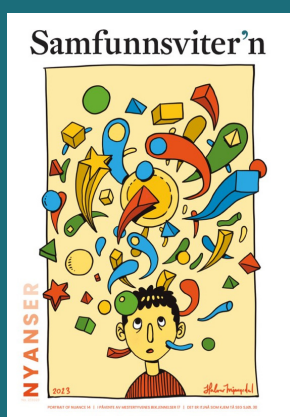
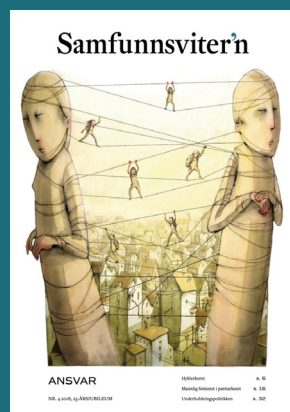
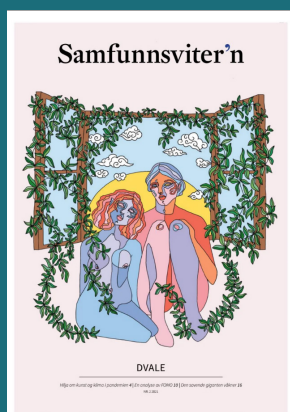
HEI DU!

Er du samfunnsinteressert og glad i å skrive eller illustrere? Vil du bli en del av et hyggelig og inkluderende studentmiljø? Har du lyst til å skrive for Norges største fakultetsavis? Bli med, da vel!

Hos Samfunnsviter'n får du verdifull kunnskap om skriving og tekstredigering, i tillegg til at du blir kjent med andre studenter på tvers av studieprogrammer og studiesteder.

Følg oss på Facebook, Instagram eller send en e-post til samfunnsvitern@gmail.com for informasjon om hvordan du kan bli med på kommende utgaver.

Høres dette interessant ut? Ta kontakt med oss!

NTL er et fagforbund i LO som organiserer statlige og statlig tilknyttede arbeidsplasser. Er du student? Skal du kanskje jobbe i staten en dag? Da kan du bli studentmedlem i NTL.

For 250kr ut studietiden får du:

- Gratis innboforsikring
- Gratis advokatforsikring
- Tilgang til billige forsikringer gjennom LOfavør
- Hjelp på arbeidsplassen fra alle LO-forbund

www.ntl.no

www.ntlung.no